

" Η ΕΝ ΧΡΗΣΕΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ "

Διάλεξις διοργανωθεῖσα ὑπό τῆς ἐν
Κηφισία Σχολῆς ΜΕΤΑΞΑ-ΝΙΚΟΛΙΤΣ εἰς
τό ξενοδοχεῖον ΑΠΕΡΓΗ Κηφισιάς τήν
16 Ἰανουαρίου 1977

Ὁμιλητής ὁ ΔΡ. ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΤΡΙΝΟΣ

Κυρίες καί κύριοι,

Ἡ παράδοσις λέει ὅτι ἡ γλῶσσα δημιουργήθη ἀπό τόν Ἀδάμ ὅταν τό κάλεσε ὁ θεός καί τοῦ ἀνέθεσε νά δώσῃ διά τοῦ ἤχου ὄνομα σέ κάθε ἀντικείμενον ἢ ἀφηρημένη ἔννοια. Καί στήν ἀρχή ἡ γλῶσσα ἦταν ἐνιαία γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους μέχρις ὅτου θύμωσε πάλιν ὁ θεός ἐκ τῆς κατασκευῆς τοῦ Πύργου τῆς Βαβέλ καί ὑποχρέωσε τούς ἀνθρώπους νά μή συνεννοῦνται ἀλλά νά μιλοῦν τοῦ λοιποῦ διαφόρους γλῶσσας.

Δυστυχῶς τά ἀποτελέσματα τοῦ Πύργου τῆς Βαβέλ τά ὅποια μέχρι σήμερα ἔχουν παγκόσμια σημασία δέν ἀρκέσθησαν νά τιμωροῦν τό ἀνθρώπινον γένος ἐν συνόλῳ ἀλλά ἐπεξετάθησαν ὄχι βέβαια στήν αὐτήν ἔκτασιν, καί εἰς τις μερικώτερες ἀνθρώπινες κοινωνίες, ὅπως καί ἡ δική μας. Καί τώρα τάλαιπωροῦν τούς ὑποχρεωμένους νά ἀλλάζουν ἀγωγῆ δασκάλους μπερδεύουν τά Ἑλληνόπουλα ποῦ προσπαθοῦν νά μάθουν τά ἑλληνικά γράμματα καί τέλος ἐκνευρίζουν ἴσως μερικούς οἱ ὅποιοι συντηρητικοί ὄντες εἶναι δεμένοι ὅσον γίνεται πῶς σφιχτά μέ τήν μέχρι σήμερα καί ἐπί 150 χρόνια καθιερωμένη - ἄς ποῦμε ἑλληνικήν γραμματικήν.

Ἀλλά ἄς ἐξετάσομεν τό πρόβλημα ὅπως ἔχει διαμορφωθῆ ἔσχατως μέ τήν ληθεῖσαν ἀπόφασιν διά τήν γενικήν καθιέρωσιν τῆς δημοτικῆς γλῶσσας .

Καί κατ'ἀρχήν " τί εἶναι γλῶσσα ."

Γλῶσσα κατὰ τούς ἀρχαίους "Ἑλληνας εἶναι τό θεῖον δῶρον πρὸς τόν ἄνθρωπο δυνάμει τοῦ ὁποίου μπορεῖ νά ἐπικοινωνῆ

μετά τῶν συνανθρώπων του. Κατ' ἄλλην ἄποψιν διαδεδομένη σήμερον, γλῶσσα εἶναι ὁ λόγος ὁ προορισμένος σέ μία ἀνθρώπινη ὁμάδα.

Τά περί τῆς ἐμφανίσεως τῆς ἐξελείξεως τῆς γλώσσης καί τῆς δημιουργίας τῶν τοπικῶν διαλέκτων δέν εἶναι ἀντικείμενα τῆς σημερινῆς συζητήσεως ἀλλά ἀποτελοῦν θέματα μελέτης τῶν εἰδικῶν γλωσσολόγων ψυχολόγων καί κοινωνιολόγων.

Ἐκεῖνο τό ὅποῖον σήμερον συζητᾶμε εἶναι "ποῖα γλῶσσα ἀπό τάς ἤδη κυκλοφοροῦσας εἰς τήν ἀγοράν ὀφείλομεν νά χρησιμοποιοῦμε." Καί δυστυχῶς τό πρόβλημα τοῦτο δέν εἶναι νέο ἀπόκτημα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀλλά θά μπορούσε νά πῆ κανεῖς ὅτι εἶναι τό προπατορικόν ἀμάρτημα καί ἡ βαρεῖα κληρονομία τῶν προγόνων μας.

Πράγματι οἱ Ἕλληνες ἀπό τῆς ἐμφανίσεως τοῦ γραπτοῦ λόγου καί ἐκ τῶν κειμένων τά ὅποια σώθησαν εὗρισκονται διηρημένοι πλέον τῶν ἄλλων καί στή γλῶσσα ποῦ χρησιμοποιοῦν.

Κατ' ἀρχήν ἐνεφανίσθησαν τέσσαρες γλῶσσες ἡ Ἰωνική Ἄττική, Δωρική καί Αἰολική μέ πολυμορφία ἰδιοματισμῶν καί διαλέκτων ἡ κάθε μιᾶτους.

Ἐξ' αὐτῶν τελικῶς ἐπικρατεῖ ἡ γλῶσσα τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, δηλαδή ἓνα κρᾶμα Ἰωνικῆς καί Αἰολικῆς, διά νά παραχωρήσῃ τήν θέσιν της ἐν συνεχείᾳ εἰς τήν Ἄττικὴν τόν 5ον π.χ. αἰῶνα, ἡ ὁποία εἰς κάποια χρονικὴν φάσιν θεωρήθηκε ὡς, ἡ ἐπίσημη γλῶσσα, ἡ χαρακτηρισθεῖσα ὡς κοινή τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλά ἡ περίοδος αὕτη δέν εἶχεν τόν

χαρακτήρα τῆς μονιμότητος διότι ἡ γλῶσσα ἐπὶ ἐποχῆς Μ.
Ἀλεξάνδρου μετεδοθεῖσα ἐπὶ τινων λαῶν σαφῶς μετέβαλε τὸν
ἀρχικὸν χαρακτήρα καὶ ἐξελείχθη ἢ ἄλλως ἐδημιουργήθη νέα
ἢ τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς, σαφῶς διάφορος τῆς γνωστῆς
Ἀττικῆς γλώσσης. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ γλῶσσα τῶν ἑλληνιστικῶν
χρόνων δὲν ἐμφανίζει ὁμοιομορφία: ἤδη ἀπὸ τὰ γνωστὰ βι-
βλία τῆς καινῆς διαθήκης διαπιστώνεται βεβαία διάστασις
γλώσσης τῶν Εὐαγγελιστῶν Ματθαίου, Λουκᾶ, Ἰωάννου καὶ
Παύλου δηλωτικὸν σημεῖον τῆς ὑπάρξεως πλειόνων τρόπων ἐκ-
φράσεως τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἢ τὴν Βυζαντινὴν περίοδον
ἡ κατάστασις ὡς πρὸς τὴν διαίρεσιν τῆς γλώσσης παραμένει
ἡ ἴδια. Ἐξελείσσεται μὲν ἡ γλῶσσα ἀλλὰ ἐξακολουθεῖ ἡ διά-
φορος ἔκφρασις. Δηλαδή ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά ἔχουμε τὴν γλῶσσα
τοῦ Προκοπίου τῆς Ἄννης, τῆς Κομνηνῆς καὶ τῆς Ἰουστινιαν-
νίου νομοθεσίας ποὺ ἐκπρεάζονται ἀπὸ τὴν ἀρχαῖα ἑλληνικὴ
καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν πρώτη ἐμφάνισιν τῆς μετέπειτα δημοτι-
κῆς ὅπως γράφεται εἰς τὰ ἔργα Σπανέα, τὰ ποιήματα τοῦ Προ-
δρόμου τὸ χρονικὸν τοῦ Μωρέως καὶ τὰ ἔργα " οἱ βίοι τῶν
ἀγίων τοῦ Κυρίλλου καὶ Λεοντίου."

Κατὰ τὴν περίοδον τῶν 400 ἐτῶν τῆς Βυρριοκρατίας καίτοι
ὑπῆρχεν πνευματικὸς μαρασμὸς ἐν τούτοις ὑπὸ τῶν ὀλίγων
λογίων ἀσχοληθέντων μὲ τὸ θέμα τῆς γλώσσης διετηρήθη ἡ
διάστασις. Ὁ Κορκυραῖος Σεφριανὸς, Μάξιμος Μαργούνης ὁ
Κύριλλος Λαοιάρης καὶ ὁ μέγας Ἀδαμάντιος Κοραῆς πρωτοστα-
τοῦν ὑπὲρ τῆς δημόδου ἄλλως Νεοελληνικῆς, ἐν ἀντιθέσει

πρός τούς υπεραμινομένους υπέρ τῆς καθαρευούσης Νεόφυτον Δοῦκα, Ἀνδρέα Θεοτόκη, Π. Κοδρικόν καί ἄλλους.

Καί φθάνουμε αἰσίως στήν ἔθνική παλληγγενεσία τοῦ 1821 μόνιμοι κληρονόμοι πλέον τῶν ὑφισταμένων διαιρέσεως τῶν γλωσσολόγων ἄνευ ἀντικειμένου. Δηλαδή χωρίς νά κληρονομήσωμεν δύο συγκεκριμένες γλώσσες ὅπως τουλάχιστον τίς καταλαβαίνουμε σήμερα κληρονομήσαμε τήν διάστασιν καί τήν διαίρεσιν καί δέν κληρονομήσαμε γλώσσες. Διότι ἡ μὲν καθαρεύουσα κατά τά κληρονομηθέντα ἔμοιαζε μέ τήν ἀρχαϊκὴν ἡ δέ δημοτικὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔμοιαζε μέ τήν σημερινὴν καθαρεύουσα.

Καί τοῦτο εἶναι τό ὀρόσιμον τῆς ἐνάργεως τοῦ γλωσσικοῦ προβλήματος τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος τοῦ ὁποίου τίς συνέπειες ὑφιστάμεθα καί συζητοῦμε σήμερα.

Ἀπό τήν μιά μεριά οἱ "καθαρευουσιάνοι" ἐνεφάνιζαν περισσότερὰν συνέπειαν καί προσέφεραν πλήρη γραμματικὴ καί συντακτικὴ ἀλλὰ συμπεριελάμβανεν τύπους ρημάτων, κλίσεων, ὀνομάτων καί λέξεων οἱ ὁποῖες πρό πολλοῦ εἶχον λησμονηθῆ ἀπό τό λεξιλόγιον τῶν νεοελλήνων. Δηλαδή τεχνικῶς ἐξέφραζαν τά νοήματα των πλήρως καί ἀπέδιδον τάς λεπτὰς διακρίσεις τῶν νοημάτων των ἀλλὰ πολλές φορές τά κείμενα εἶχαν καί Ἑλληνικὴς ἄγνωστες λέξεις π.χ, ἔχει πλέον ξεχασθῆ ὅτι τό ρῆμα τίθημι σημαίνει τοποθετῶ ἢ βάζω, τό διαφύομαι σημαίνει φαίνομαι ἀνάμεσα, τό δηλάζω σημαίνει γονατίζω τό σκώπτω σημαίνει κοροϊδεύω, ἀνατριχῶμαι σημαίνει ἀνακτῶ

τίς τρίχες τῆς κεφαλῆς μου. Ἐπίσης δέν λέγεται τοῦ λοιποῦ τό πανταλόνι σκελέα, τό πιάνο κλυδοκίμβαλον ἢ τό πουκάμισον μέ γιανὰ περιλέμιον οὔτε τό ζύδι ὄξος.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά οἱ δημοτικισταί προσπαθοῦν νά προσφέρουν ἀνεύθυνα καί ἀπρογραμματίιστα μία ζωντανή ὑποτίθεται γλῶσσα ἢ ὁποία εἶναι ἕως καταληπτή ἀπό εὐρύτερα στρώματα ἀλλά λόγω παντελοῦς ἐλλείψεως Γραμματικῆς οὐδέ θετικόν προσφέρει. Ἀντιθέτως δημιουργεῖ μέσα εἰς τόν κύκλον τῆς νέας διαστάσεως καί νέες ἐπί μέρους διακρίσεις περί τῆς προσφορᾶς τῶν κατ'ίδίαν λέξεων τῆς. Καί ἐρωτᾶται ποιά γραμματική ἢ πῶς ἐπίσημο λεξικό λείπει τόν κατά τ'ἄλλα στήν δημοτική παπουτζῆ ὡς ποδηματά; ποιά γραμματική κλίνη τό μῆνα" ὁ Ὀκτώβριος τοῦ Ὀκτώβρη ἢ Ὀχτώβρη καί ἐάν ὑπάρχει αὐτοσχέδια γραμματικῆ βάσει ποίου κανόνος κλίνεται ὁ μῆνας ὅταν ἡ πλειονότης τῶν ὁμιλούντων ἐλλήνων γνωρίζει καί κλίνει τόν Ὀκτώβριον τοῦ Ὀκτωβρίου τόν Μάρτιον τοῦ Μαρτίου καί ὄχι τοῦ Μάρτη ἢ Ὀκτώβρη.

Ἐπίσης καταργεῖται διά τῆς δημοτικῆς συλλήβδην ἡ δοτική πῶσις ἀπό τήν γραμματική χωρίς νά τοποθετεῖται κάτι ὑποκατάστατο ἢ κάποια ἄλλη ἐν πάσῃ περιπτώσει πῶσις ἢ ὁποία νά δηλώνῃ ἐκεῖνο τό ὅποῖον ἐξέφρασεν ἡ μακαρήτισα δοτική. Καί τοῦτο δημιουργεῖ διπλόν χάσμα εἰς τήν ὁμιλία τό ὅποῖον βεβαίως δέν καλύπτεται.

Πρῶτον οἱ νεοέλληνες εἶχαν συνηθίσαι ὀρισμένους ἐκφράσεις εἰς τήν δοτική καί εἶναι ἀδύνατον τῶρα εἰς τήν ὄριμον ἡλικίαν νά τοῦς πείσης νά ἀλλάξουν τρόπον ἐκφράσεως π.χ.

μπορεῖ νά μή ἀκούγεται πλέον οἱ δοτικές τῷ κώνωπι τῷ κόρακι ἢ ἐάν θέλετε τῷ γίγαντι ἀλλά ὅπωςδήποτε λέγεται τῷ ἐπ'εὐκαιρία πολλῶ μᾶλλον τά τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καί ἄλλες συνήθειες εἰς δοτικήν ἐκφράσεις. "Ὅλοι αὐτοῖ ποῦ χρησιμοποιοῦν δυστυχῶς αὐτάς τάς ἐκφράσεις θά πρέπει κατά τήν νέα γραμμή στό μέλλον νά θεωροῦνται ἀγράμματοι ἢ γεροπαρατατικός κατά τήν λαϊκήν ὀρολογία.

Δεύτερον: Ἡ δοτική εἶναι ἡ πτῶσις μέ τήν ὅποια ἐκφέρεται τό ἔμμεσο ἀντικείμενο στήν πρότασι δηλ. τό ἔμψυχο π.χ. λέγω τινι τι.. "Ὅταν ἤμουν μαθητής πρό πολλῶν ἐτῶν εἶχαμε ἀφαιρέσει στήν δημοτική τόν αὐστηρό τύπο τῆς δοτικῆς καί λέγαμε στό πιό πάνω παράδειγμα " Λέγω σέ κάποιον κάτι" τώρα καταργουμένης ἔστω καί τῆς ἐξελελεγμένης δοτικῆς πῶς πρέπει ἄραγε νά ἐκφρασθοῦμε ὅταν θέλουμε νά ποῦμε στόν κάποιον κάτι.

Ἄλλά τό πρόβλημα τῆς ἐλλείψεως γραμματικῆς στήν δοτική δέν σταματᾷ ἐδῶ ἀντιθέτως προχωρεῖ καί φτάνει σέ ἀποτελέσματα ἱκανά νά δημιουργήσουν ἕνα νέο καί ἄγνωστο τρόπο ἐπικοινωνίας τῶν Ἑλλήνων καί ὡς πρός τίς χρησιμοποιούμενες λέξεις τῆς δημοτικῆς.

Καί ἐρωτήσεων συνεχεῖα ;

Θά καθαιρέσωμεν τήν λέξιν εἰρωνία καί θά τήν μετατρέψουμε σέ λεπτή κοροϊδία; Θά καταργήσουμε τήν λέξιν ἐκτόξευσις καί θά λέμε ξεπέταγμα δεδομένου ὅτι καί ἡ πρόθεσις " ἐκ " μετετράπη " ἐξ" καί ἡ ἐκρίζωσις ἔχει γίνει ξερίζωμα.

Ἡ λέξις ἐνδότερος ἢ ἐσώτερος εἶναι καθαρὴ καθαρεύουσα πῶς θὰ τὴν ἀντικαταστήσουμεν διότι ὁ ἐσωτερικός δέν σημαίνει ἐνδότερος.

Ἐάν τό ἠτῶμαι γίνεαι νικιέμαι πῶς θὰ σχηματίσωμεν τόν ἀόριστον- ἐνικήθην ἢ ἐνικήθηκα; καί πῶς θὰ σχηματισθῆ τό οὐσιαστικόν εἰς ἀντικατάστασιν τῆς ἠττης μήπως ἢ νίκηκαί χαμός; Ἄλλά αὕτη ἡ ἔκφρασις δέν νομίζω ὅτι εἶναι ἡ Ἑλληνική γλῶσσα.

Καί τά παραδείγματα τά ὅποια ἀνέφερα εἶναι ἐλάχιστα. Ὁ ἕκαστος ἐξ' ἡμῶν εἰάν ξεφυλίσει ἓνα ἑλληνικό λεξικόν θὰ προβληματισθῆ τόσο πολὺ ὥστε πιθανόν νά ὑποστῆ σύμπλεγμα ἀγνοίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὅταν διερωτᾶται πῶς εἶναι ἡ ὀρθή προσφορά καθεμιᾶς λέξεως.

Βεβαίως ὑποστηρίζεται καί ἡ ἄλλη ἄποψις ὅτι ἡ δημοτικοποίησις τῆς γλώσσης δέν εἶναι " πλέρια" πρὸς τό παρόν ἀλλά περιλαμβάνει ὀρισμένον ἀριθμόν λέξεων ἢ ἐκφράσεων τῶν ὁποίων ἐπιδιώκεται ἡ μετατροπή. Τώρα ἄς μή ρωτᾶμε ποιές εἶναι αὐτές καί βάσει ποίου κριτηρίου ἐπελέγησαν νά ἀλλάξουν, ἐνῶ ἄλλες παραμένουν ἀμετάβλητες.

Δηλαδή διατί τό ἀναμείνατε στό ἀκουστικό σας ἄλλαξε καί ἔγινε περιμένετε στό ἀκουστικό σας καί ἡ ἐταιρεία ὑδάτων δέν μετεβλήθη σέ Ἑταιρεία Νερῶν ἢ γιατί οἱ φοιτητές συγκεντρωθήκανε καί τό πενταετές σχέδιον παρέμεινε πενταετές καί δέν ἔγινε πεντάχρονον καί ἡ μόλυνσις τῆς ἀτμοσφαίρας δέν ἄλλαξε νά γίνῃ τό Λέρωμα τοῦ Ἀέρα καί

Κάτι άλλο. Όταν χιόνιζε τά αυτοκίνητα έδει νά χρησιμο-
ποιούν αντιολισθητικές αλυσσσεις. Μετά τας τελευταίας
κακοκαιρίας οι αντιολισθητικές για νά μή γλυστρᾶνε μετε-
τράπησαν σέ αντιολισθητές καί δικαίως ό άγανακτισμένος
καί παράξενος έρωτᾶ. Ποιός γραμματικός κανών ξεγλύστρισε
τό - τι - καί τό αντιολισθητικό μετετράπει εἰς αντιολισθηκό.

Γιατί άφοῦ θέλουν δημοτική δέν μάς λένε μιά καί καλή
αντιγλυστρικές αλυσίδες. Σχετικῶς πρός 40, ἄν ένθυμοῦ-
μαι καλῶς ἐτῶν, άπεφασίσθη διά νόμου ή υπό τῆς Ἀκαδημίας
Ἀθηνῶν σύνταξις λεξικοῦ καί Γραμματικῆς. Παρά ταῦτα ή
προσπάθεια δέν εἶδε τό φῶς μέχρι σήμερα όποτε θά εἴχαμε
υπεύθυνη γνώμη περὶ τῆς ἀλλαγῆς. Ἀντιθέτως ἐλήφθη ή
ἀπόφασις ἀλλαγῆς ἀπό πρόσωπα καθ'όλα χρηστά καί έντιμα
ἀλλά ἀναρμόδια καί έν πίση περιπτώσει μή γνωρίζοντα
τό πρόβλημα κατά βάθος. Βέβαια ή πρόθεσις ἐξυγνιάσεως
τῆς γλώσσης εἶναι θεϊρεστος εἰάν εἶναι τεχνιτῶς δυνατή
ἀλλά δυστυχῶς ἐγένετο μετά προχειρότητος έν σπουδῆ καί
δημιουργεῖ ή πιθανόν νά δημιουργήση διαφόρους έντυπώσεις
ήκιστα ικανοποιητικῶς δι'όλους.

Ἀγαπητοί φίλοι,

Τήν στιγμήν τῆς ὀμιλίας - σήμερα - δέν ἔχουμε πρόβλημα
γλώσσης σέ τόσο μεγάλη ὀξύτητα ὥστε νά ἐπιβάλεται νά
ληφθοῦν ἐπείγοντα μέτρα.

Πρόβλημα κατῆρχε πρός 50 ή 80 ἐτῶν όταν ό δείκτης τῶν
ἀναλφαβήτων ἐκ στατιστικῶν στοιχείων στήν Ἑλλάδα ἦτο ἄνω

του 70% ή δέ γλώσσα τῶν καθαρευουσιάνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο πολυπλοκοτέρα τῆς σημερινῆς ὅποτε πράγματι ἡ μεταξύ τῶν δύο τάξεων ἐπικοινωνία ἦτο δυσκολωτέρα λέγονται δέ σήμερα πλεῖστα ἀνέκδοτα χαρακτηρίζοντα τὴν μεταξύ τῶν ἑλλήνων ἀδυναμία ἐπικοινωνίας κατὰ τὸ παρελθόν.

Σήμερα ὅμως τέτοιο πρόβλημα καί στήν ὀξύτητα τοῦ παρελθόντος δέν ὑφίσταται διότι ἀφ' ἐνός ἡ καθαρεύουσα ἔχει ἐξελεγχθῆ καί προσεγγίσει εἰς ἀπίστευτα σημεῖα τὴν δοτική ἀφ' ἐτέρου ὁ δείκτης τῶν ἀναλφαβήτων ἔχει αἰσθητῶς μειωθῆ μέ τάσεις ἐξαφανίσεως.

Πλέον τούτου ἡ διάδοσις βιβλίων καί ἐφημερίδων τοῦ ραδιοφώνου καί τῆς τηλεοράσεως ἔχουν συνηθίσει τὸ μάτι καί τὸ αὐτί τοῦ Ἑλληνα σέ κάποια συγκεκριμένη γλώσσα ὥστε ἐπετευχθῆ περισσότερο παρά ποτέ ἡ μεταξύ τῶν Ἑλλήνων ἐπικοινωνία. Ἐξ' αὐτῶν τῶν λόγων ὑποστηρίζεται μετ' ἐπιτάσεως ὑπό πολλῶν ὅτι δέν πρέπει νά θίξουμε τὴν ὑφισταμένην καθαρεύουσα διότι θά τὴν προσεγγίσουμε τελικῶς ὅλοι οἱ Ἕλληνες προϋούσης τῆς καθημέραν μορφώσεως των καί ἐξαλειφόμενον παντελῶς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναλφαβήτων

Προσωπικῶς πιστεύω ὅτι ἡ καθαρεύουσα δέν καλύπτει τάς καθημερινὰς ἀνάγκας συμφωνῶ ὅμως μέ τὴν ἄποψιν ὅτι πράγματι δέν ὑφίσταται πρόβλημα γλώσσης τουλάχιστον ὀξύ τὸ ὅποῖον ἐπειγόντως πρέπει σήμερα νά λυθῆ. Ἀλλά καί ἐάν δεχθοῦμε ὅτι ὑφίσταται πάλιν δέν εἶναι δυνατόν νά ληφθῆ οἰονδήποτε μέτρον διὰ τὴν προσαρμογὴν ἢ τὴν μετατροπὴν.

FERRY BOAT ή άπλως FERRY είναι οί έν χρήσει πρός άντικατάστασιν του.

Τό CHRIS CRAFT πήρε εις τήν όμιλουμένην τήν θέσιν τής βενζινακάτου, τό YOUHT πήρε τήν θέσιν τής θαλαμηγοϋ τό PARCING πήρε τήν θέσιν τής σταθμεύσεως του αυτοκινήτου. Σέ λίγο τό TRAFFAC θά σημαίνει τήν κίνησιν τών αυτοκινήτων στην πόλιν καί τό WEEK END θά άντικαταστήση τό έλληνικότατον Σαββατοκύριακο.

Άλλά πλην τών λέξεων ποϋ εκ τής άλλοδαπής έχουν πολιτογραφηθῆ ήδη έλληνικές καί σήμερα αναφέρονται στα έντυπα έστω μέσα σε είσαγωγικά έχουν δημιουργηθῆ καί άλλες νέες έλληνικές αί όποτες χρησιμοποιούνται συνήθως από άνθρώπους άδιακρίτως μορφώσεως καί πνευματικοϋ επιπέδου καί αί όποτες λέξεις οϋτε σε επίσημο λεξικό ύπάρχουν οϋδέ διέπονται από κανόνα έστω καί δημοτικῆς οϋτε ανῆκαν στην δύναμι τής πρό 50 έτων δημοτικῆς γραμματικῆς. Ο Τσιλιαδωρος καί ο Άβανταδόρος ήσαν τά προπολεμικά άποκτήματα τής νεοελληνικῆς γλώσσης.

Τό Βοϋρλον ο Κίλος εις τόν έγκέφαλον τά ρήματα Μοϋ τό δίνεις καί Μοϋ τήν σπῆς είναι άποκτήματα τής μεταπολεμικῆς γλώσσης. Έσχάτως δε τό ρήμα μοϋ τήν δίνεις απέκτησεν καί οϋσιαστικόν καί λέγεται αϋτη είναι" συντιδινικός τύπος". Έπασιέμεθα εις τούς άρμοδίους νά δώσης έπακριβως τήν έξήγησιν.

Έκεινο τό όποτον όφείλωμεν νά παρατηρήσωμεν πρός άρσιν πάσης παρεξηγήσεως είναι ότι αϋτές οί έκφράσεις δέν

θεωροῦνται "ἀργκό" ἤτοι διάλεκτος ὁμιλουμένη ἀπό μία κατηγορία μόνον ἀνθρώπων ἀλλά ζωντανόν σῶμα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης διότι χρησιμοποιοῦνται ἀπό τό μεγαλύτερον ποσοστόν τῶν ἑλλήνων.

"Ἄν κάποιος ἐξ' ἡμῶν πού τάς ἀκουσε δέν τάς ἔχει χρησιμοποιήσει ἀνήκει ἀπλῶς στήν ἐξαίρεσιν.

Κύριοι,

Τά παραδείγματα ποῦ ἐχρησιμοποίησα δέν ξέρω εἶναι εἶναι ἐπιτυχῆ, ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐλήφθησαν δειγματοληπτικῶς. Σέ κάθε κατηγορία ποῦ ἀνέφερα ἀνήκουν καί ἐντάσσονται ἄλλες ἑκατοντάδες λέξεις χωρίς συνοχή, χωρίς ἑλληνική ρίζα ἢ χωρίς ἐπίσημη γραμματική κάλυψη.

"Ὅλες ὅμως αὐτές οἱ λέξεις καίτοι γραμματικῶς εἶναι ἐκτεθειμένες χρησιμοποιοῦνται διαρκῶς καί τά ὀνόματα καί τά ρήματα κλίνονται κατά τό δοκοῦν τοῦ ὁμιλοῦντος" τό καρπάζων ἢ τό σφαιαρίζω δέν ἔχει γραμματική παρά ταῦτα χρησιμοποιεῖται ἐπίσης τό ψίχουλο γεν τοῦ ψίχουλου ἢ ψιχούλου τό πουπουλο τό τραμπακουλο τό νεροπίστολο πῶς κλίνονται στήν γενική καί ποῖα γραμματική ἐπίσημος ἐπιτάσσει τήν ἄλφα ἢ βῆτα λύσι. Σέ κάποιο νεοελληνικό λεξικό εἶδα τίς λέξεις τό γομάρι ἢ γομάρα καί τό γομαράκι.

Προσπάθησα νά βρῶ τίς κλίσεις των ἀλλά δέν τά κατέφερα.

Προφανῶς ὑπάρχει καί γι' αὐτά γραμματική κάλυψις ἀλλά ἴσως δέν τολμᾷ νά ἐμφανισθῆ.

Ἐν ἀντιθέσει μέ τήν καθιερωμένην τώρα γραμματική ἀσυδοσῶα ὅταν ἤμουν μαθητής Γυμνασίου ἐδιδασκόμενην τήν κατά τ' ἄλλα

ἀρχαιοπρεπή Γραμματική κάποιον ὀνόματι Τζαρτζάνον, ὅ

ἦταν καί εἶναι γραμματική μέ πολλά σημεῖα πού δέν χρησιμοποιοῦνται πλέον ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει ἦταν μία πλήρης Γραμματική μέ συνέπεια μέ κανόνας καί μέ κλίσεις

Ἐχοντες διαβάσει τήν γραμματική αὐτή μπορέσαμε καί μιλήσαμε καί ἐάν θέλετε γράψαμε καί διαβάσαμε μία συγκεκριμένη ἑλληνική γλῶσσα.

Ἐπακούοντες δέ ἐν συνεχείᾳ εἰς τό πνεῦμα τῆς ἐξελεύξεως ἀρχίσαμε ὅλοι ὄχι νά προσθέτομεν ἀλλά νά ἀφαιροῦμε τάς ὄχι ἐν χρήσει πτώσεις κλίσεις καί καταλήξεις.

Δηλαδή ἔφυγαν σιγά· σιγά τά ρήματα εἰς μή τά διγενῆ καί τρικατάλυκτα καί οἱ παθητικοί ἀόριστοι. Τό δίδομι ἔγινε δίνω ὁ, ἡ συνηθεῖς τό σύνηθεῖς ἔγινε ὁ συνιθισμένος ἡ συνιθισμένη τό συνιθισμένο. Τό πληρωθήσεται ἔγινε πρόκειται νά πληρωθῆ καί τοῦτο διότι δι' ἀγνώστους λόγους οἱ πλεῖστοι τῶν πατριωτῶν μας εὔρον νέους τρόπους ἐκφράσεων τῶν ἀνωτέρω γραμματικῶν τύπων.

Δέν δέχομαι ὅμως καί οὐδεῖς λογικός δύναται νά ὑποστηρίξῃ τό ἀντίθετο, νά ξεφεύγουμε ἀπό τοῦς Γραμματικούς κανόνας ὅταν ἡ ἔκφρασις ἢ καλυπτομένη ἀπό τήν γραμματική εἶναι ἐξ' ἴσου γνωστή καί ἐν χρήσει μέ ἐκεῖνη δῆθεν τῆς δημοτικῆς ἢ ὅταν γιά μία ἔκφρασις ὑπάρχει γραμματική τότε γιατί νά αὐτοσχεδιάζουμε.

Ἐπανέρχομαι εἰς τό παράδειγμα τοῦ ταλαιπωρημένου μῆνα Ὀκτωβρίου, ὅλοι γνωρίζουν, καί οἱ πλέον ἀγράμματοι ὅτι ὁ Ὀκτώβριος στήν γενική λέγεται Ὀκτωβρίου, ἡ πόλις εἰς

τήν γενική λέγεται τῆς πόλεως.

Γιατί δημιουργοῦμε ἄνευ λόγου ἔμπλοκή στήν ἐπίσημη γραμματική καί ὀρίζουμε τοῦ Ὀχτώβρη καί τῆς πόλης ἀφοῦ καί ἐάν ἐπισήμως τό καθιερώσουμε ἡ πλειονότης δέν πρόκειται νά τό χρησιμοποιεῖ.

Δυστυχῶς ἡ γλῶσσα δέν φτιάχνεται μέ ἀνοικτές συζητήσεις οὐδέ μέ κυβερνητικά μέτρα ὅταν λείπει κυρίως ἡ Γραμματική ὑποδομή. Πάντα ταῦτα συνδράμουν μιᾶ προσπάθεια πιθανόν ἀλλά δέ δημιουργοῦν νέα κατάστασιν. Γλῶσσα εἶναι ἐκείνη πού γράφεται στό βιβλία καί ὁμιλεῖται ἀπό τόν μέσον ὄρον τῶν Ἑλλήνων καί αὐτήν πρέπει νά σεβασθοῦμε. Εἶναι προτιμώτερον νά ἐξασφαλίσουμε τήν ἀρτία ἔκφρασιν τῶν νοημάτων τώρα καί στό μέλλον παρά νά προσαρμόσουμε τήν ἔκφρασιν μας μέ ἐκείνη τῶν ἀγραμμάτων.

Τούς τελευταίους ἡ Κυβέρνησις καί τό κράτος δέν τοῦς ἀποκλείει ἀπό τήν ἐπικοινωνία μετά τῶν συνανθρώπων των ἀλλά ἐπειδή εἶναι οἱ πιό λίγροι τοῦς δίνει τά μέσα μορφώσεως ὥστε νά παρακολουθοῦν καί νά ἐκφράζονται καλλίτερα μέ τήν ἐν χρήσει γλῶσσα.

Πρέπει νά ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὅτιδήποτε νεωτεριστικόν γίνει στό χῶρο τῆς γλώσσης καί τῆς γραμματικῆς δέν λύει τό θέμα ὀριστικῶς διότι πιθανόν ἐκεῖνο ποῦ σήμερα θεωρεῖται ζωντανόν αὔριο θά παραμείνη ἀχρησιμοποίητον .

Ἡ λύσις κατά τήν ἀποψιν τοῦ ὁμιλοῦντος εἶναι μία καί μόνη. Νά ἀναλάβη τήν εὐθύνην τῆς γλώσσης ἀρμόδιον

ὄργανον ἐκπαιδευτικόν ἢ ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Νά συντάξη
μέ βάσιν τήν ὑφισταμένην Γραμματικὴν τήν ζωντανή νέα
γλῶσσα ἀπηλλαγμένη τῶν ἀχρήστων θεμάτων καί τροποποιη
μένη εἰς τάς καταλήξεις κατὰ τάς ἀνάγκας. Πᾶσα ἄλλη προ
σπάθεια καί δὴ τῆς ὀλοκλήρου ἐκπαραθυσίως τῆς ὑφιστα
μένης γραμματικῆς καί τῆς δημιουργίας νέας δῆθεν δημοτι
κῆς θά ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα νά μὴν ἔχουμε ἐνιαία γλῶσσα καί
νά μὴ μπορούμε νά ἐκφρασθοῦμε ὁμοιομόρφως τῶρα καί στό
μέλλον.

Ἦδη ἡ συγχυσίς ἢ ἀποσύνθεσις καί ὁ σκοταδισμός εἰς τήν
γλῶσσα ἐπέρχεται σταθερῶς ἐπεκτινόμενος.

Στά δημοτικά σχολεῖα καί στήν τηλεόρασι ἀκούγονται
περίπου ἡ ἴδια νέα δημοτικὴ γλῶσσα. Στό σπίτι ἀκούγεται
πιθανόν διαφορετικὴ καθαρεύουσα ἢ μαλιαρὴ ἀναλόγως τῆς
μορφώσεως τῶν γονέων των. Οἱ ἐφημερίδες γράφουν διαφορετικά
πού δέν θυμίζουν καθαρεύουσα οὔτε δημοτικὴ. Στά πανεπι
στήμια μερικοὶ καθηγητές χρησιμοποιοῦν τήν καθαρεύουσα
ἄλλοι τήν Δημοτικὴ. Τά ἐπιστημονικά συγκράματα ὡς ἐπὶ τό
πλεῖστον εἶναι συντεταγμένα στήν καθαρεύουσα. Οἱ δημόσιες
ὑπηρεσίαι ἀλληλογραφοῦν στήν καθαρεύουσα καί οἱ νόμοι
καί τὰ διατάγματα ἐπίσης, Στά θεάτρα καί στίς ἐκδηλώσεις
μοντέρνας τέχνης ἢ δημοτικὴ γλῶσσα" εἶναι διαφορετικὴ
τῶν σχολίων. Ἡ γλῶσσα τῆς ἐκκλησίας ἦτο καί εἶναι ἀκατά
λυπτος καί διάφορος τῆς καθαρευούσης καί τῶν πολλῶν
δημοτικῶν ποῦ χρησιμοποιοῦνται. Καί ἡ κατάστασις θά συνε
χίζεται ἀπὸ τό κακό στό χειρότερο ἐάν τό θέμα δέν ἀντι

μετωπισθῆ ἀπό τώρα γιά νά ἀποδώσῃ στό μέλλον μέ μία ὀρθή γραμματική.

Μέχρι σήμερα γράφαμε ὁμοιόμορφα καί συνεννοούμεθα ἐπι-
σήμεως στή λεγομένη καθαρεύουσα. Ἐπειδή ὅμως σ'αὐτήν τήν
γλῶσσα ὑπῆρχαν 50, 10, ἢ 1000 λέξεις ἢ προτάσεις παροχη-
μένης χρήσεως, πού δέν χρησιμοποιοῦνται ἀπό τήν πλατιά
μάζα τῶν Ἑλλήνων π.χ. αἱ λέξεις. Συνημμένος, τό ὑπερθεν
τό ἡμέτερον, τό εὐσεβάστως, τό εἰρημένον καί ἄλλες πολλές
κατηργήθη ἀντί τῶν ἀχρήστων λέξεων ἢ ἐν χρήσει γλῶσσα.

Ἄντ'αὐτῆς καθιερώθηκε ἐπισήμεως ἡ δημοτική γλῶσσα καί
ἐνῶ προηγουμένως εἴχαμε ἕνα πρόβλημα πῶς θά ἀφαιρέσουμε
τίς ἀχρηστες λέξεις ἀπό τήν γλῶσσα μας σήμερα ἔχουμε
πολλά καί ἄλυτα.

Τιθεμένου ἐν ἀμφιβολία τοῦ λεξικοῦ τῆς καθαρευούσης
πρέπει νά ψάχνουμε νά βροῦμε λεξικό καί ποία εἶναι κάθε
φορά ἡ κατάλληλη λέξις στή δημοτική.

Ἐκπαραθυρώθηκε ἡ γραμματική ποῦ μέχρι σήμερα κάλυπτε
τήν ὀμιλίαν καί θά πρέπει νά βροῦμε ἄλλη γραμματική στήν
δημοτική.

Καί ἰδοῦ μερικά ἐρωτήματα ποῦ προβάλλονται καυτά ἄνευ
ἀπαντήσεως τά ὅποια θά ἀντιμετωπίσῃ αὔριο τό πρωῖ ὁ
δημόσιος ὑπάλληλος ὅταν πάρῃ τό χαρτί καί τό μολύβι νά
γράψῃ.

- Ἡ πόλις γενική τῆς πόλης ἢ τῆς πόλεως
- Ὁ Δῆμος Ἀθηναίων γίνεται δῆμος τῆς Ἀθήνας
- Ἡ πρωτεύουσα τῆς πρωτευουσας ἢ τῆς πρωτευούσης

- 'Η ἔνωσις τῆς ἔνωσις ἢ τῆς ἐνώσεως

- 'Η κατάληξις τῆς κατάληξις ἢ τῆς καταλήξεως

Μεταξύ τῶν δύο τυπῶν τόν δεύτερον- τῆς πόλεως, τῶν Ἀθηναίων τῆς πρωτευούσης, τῆς ἐνώσεως τῆς καταλήξεως χρησιμοποιοῦν βεβαίως οἱ περισσότεροι τῶν Ἑλλήνων γιά πιά λόγῳ νά τόν ἀντικαταστήσουμε καί μάλιστα χωρίς γραμματική κάλυψι νά δημιουργήσουμε ἀνωμαλία καί ἀναστάτῳσιν.

Ἐπίσης ποιά ἀπό τίς δύο λέξεις θά χρησιμοποιοῦμε ἀπό αὔριο.

αἰωροῦμαι- κρέμομαι ἢ κουνιέμαι στόν ἀέρα αἰχμή ἢ ὀξύ ἄκρο.

ἀκαλαίσθητος ἢ ἀπειρόκαλος

Κάθαρσις καθαρισμός ἢ καραντίνα

καθαρτικό ἢ ρετσινόλαδον

ἐρείπιον ἢ ρημάδι.

φοβοῦμαι ἢ σκιάζομαι

ἄθροισμα σοῦμα ἢ σκυμάρω

ἐπινοῶ ἢ σοφίζομαι

πτύχωσις ρυτίδα ἢ σούφρα

ἀγγειοπλάστης ἢ τσουκαλαῶς

φιλοφρόνησις τσιριμονιά ἢ καμώματα

ἔμπλαστρον ἢ τσιρωτον

φαντάρος ἢ στρατιώτης

φλύαρος ἢ φαφλατάς

φωτίζω ἢ φέγγω

φιλάσθενος ἢ ἀρρωστιάρης

χασικλής ἢ χασισοπότης

Ε' σύ ή ψιτ
λεπτολογῶ ή ψιψιρίζω
ψοφοδεής ή φοβιτσιάρης
ιδιοτρόπος ή ζόρικος
γελιοποίησης διακομώδησις ή κασκαρίκα
'Εξ' αὐτῶν τῶν ἐλαχίστων παραδειγμάτων ὑπάρχουν λέξεις
τῆς καθαρευούσης ποῦ χρησιμοποιοῦμε ἀλλά καί τῆς
δημοτικῆς. Ποία ἀπό τίς δύο θά χρησιμοποιοῦμε τά δημό-
σια ἔγγραφα.

"Αν καί τίς δύο θά ἔχουμε μωσαϊκόν ἀσυνενοησίας

"Αν γίνῃ ἐπιλογή ποιός θά εἶναι αὐτός πού θά τήν κάνῃ
καί βάσει ποιοῦ γραμματικοῦ κανόνος.

'Εάν ὁ καθένας μας κάνει ἀθαίρετον ἐπιλογήν τότε αὐτοσχε-
διάζουμε, ἀλλά αὐτό εἶναι ἔργον τῶν ποιητῶν λογοτεχνῶν
διότι ἡ ἐπίσημη γλῶσσα ἐνός κράτους δέν ἐπιδέχεται αὐτο-
σχεδιασμούς ἀντιθέτως γράφεται καί ὁμιλεῖται δυνάμει
κοινῆς παραδεκτῆς γραμματικῆς καί ἐπισήμου λεξικοῦ.

Κύριοι,

Νομίζω ὅτι οἷς κούρασα. Τό πρόβλημα ὅπως ἐτέθη στήν
ἀρχή ἐξηντλήθη κατά τήν σημερινή συζήτησιν.

'Η γλῶσσα μόνη της ἀκολουθεῖ τόν δρόμον της καί δέν
δέχεται ὁδηγίες.

'Ο πανδαμάτωρ χρόνος τῆς λυσμοσῆνης ἐπιδρᾷ εὐνοϊκῶς καί
ἐπουλῶνει τόν τραυματισμόν καί τά χάσματα τοῦ γλωσσικοῦ
προβλήματος.

Τό δασυνόμενον -P- ξεχάσθηκε ἀπό τήν ἑλληνικὴν γλῶσσα καί

αὐτοκατηργήθη.

ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς ἠὺτοκτόνησιν.

Πολλές δοτικές πνεύουν τὰ λίσθια.

Νοσοῦν σοβαρῶς τὰ ἐπιρρήματα.

Καί αἱ ἀρχαιοπρεπεῖς ἐκφράσεις συναντῶνται σπανίως καί χαρακτηρίζουν τὰ βιβλία μιᾶς κάποιας ἄλλης ἐποχῆς τοῦ παρελθόντος. Τὸ κράτος ὁ μέγας ληξιαρχος τῆς γλώσσης ὀφείλη νὰ συντάξῃ τὴν ληξιαρχικὴν πράξιν θανάτου τῶν ἀχρήστων λέξεων φράσεων ἢ γραμματικῶν τύπων, ἀλλὰ δέν δικαιούται μὲ καμμιὰ δύναμι νὰ ἐπέμβῃ σέ ὅτι ἀκόμη ζῆ κινεῖται καί ἀκούγεται. Αὐτό δέν εἶναι ὑπόθεσις δικῆ του ἀλλὰ κτῆμα καί δικαίωμα ὅλων τῶν ἐλλήνων.

Ἔχω τὴν ταπεινὴν γνώμη ὅτι τὸ μέτρο τὸ ὁποῖον ἐλήφθη δέν πρόκειται τελικῶς νὰ ἐπικρατήσῃ γιατί ἀκόμη εἶναι ξένο σῶμα στή σκέψιν καί τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἕλληνος καί διότι ἡ ἄρνησις τοῦ παλαιοῦ δέν συνοδεύεται ἀπό τὴν θέσιν κάποιου συγκεκριμένου καί καινούργιου.

Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει θὰ ἔχη καί ὠρισμένα εὐνοϊκά ἀποτελέσματα καί τὸ σπουδαιότερον θὰ ὑποχρεώσῃ ἢ θὰ συγκινήσῃ ὠρισμένους νὰ κάνουν μία κάθαρσιν στή γραμματικὴ καί στό λεξικὸ ἀφαιροῦντες ἐπισήμως ἐκεῖνο ποῦ δέν λέγεται δέν γράφεται οὔτε καί χρησιμοποιεῖται.

Εὐχαριστῶ, καί παρακαλῶ ἐάν κάποιος ἐξ' ἡμῶν ἔχει ἀντιρρήσει, ἢ ἐρωτήσῃ ἐπὶ τοῦ συζητηθέντος θέματος νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ βῆμα. -